

БИЗНЕС В БЪЛГАРИЯ 2018?

Иван Петков

ПЕТКОВ.КЛАУД ЕООД

СЪДЪРЖАНИЕ

Цел	- 3 -
МЕТОДОЛОГИЯ	- 3 -
България?	- 4 -
Демографски въпроси	- 5 -
Миграция	- 5 -
Застаряване и продължителност на живот	- 6 -
Извод	- 7 -
Макроикономика	- 8 -
Дълг	- 8 -
Внос-Износ	- 9 -
Транспорт и телекомуникации	- 11 -
Европейски средства	- 12 -
Бизнес?	- 14 -
Бизнес Среда	- 14 -
Бизнес реформи в България	- 14 -
Регионален ранк	- 15 -
Локален ранк	- 16 -
Бизнес Субекти	- 16 -
Правна Форма	- 16 -
Регионално разпределение	- 17 -
ДДС Регистрация	- 18 -
Регистриран капитал и брой служители	- 18 -
Бизнес Сектори	- 19 -
2018?	- 20 -
Отклонения от научния подход	- 20 -
Стари данни	- 20 -
Предположения и догадки	- 21 -
Какво бъдеще ни чака?	- 21 -
централизиране	- 21 -
Застаряване и здраве	- 22 -
комуникации и медии	- 22 -
Стабилност и статут	- 23 -
Стремеж към по-добро бъдеще	- 23 -
Правилен мащаб	- 24 -

Устойчиво Децентрализиране.....	- 24 -
Проба и грешка	- 26 -
Време	- 26 -
Буфери	- 27 -
Личен Залог	- 27 -
Източници на информация.....	- 28 -
Обратна връзка и отворени въпроси	- 28 -
С какво друго мога да съм ви полезен?.....	- 29 -

ЦЕЛ

Настоящата публикация е изготвена от **Иван Петков**. Целта ми е да направя задълбочен преглед на бизнеса в България, да сравня българската бизнес среда с тази в съседните държави и да маркирам основни рискове и тенденции, които съм успял да открия за вас.

Това издание е създадено в помощ на мениджъри и собственици на бизнес. То би следвало да се използва като ориентир в настоящата бизнес обстановка и цели да обогати общата картина, която читателя вече има.

Представената информация не претендира за изчерпателност и пълнота на засегнатите теми.

Всички препоръки и насоки посочени тук би следвало да се прилагат на отговорност на читателя.

„Бизнес в България 2018?“ е разделен на три части:

- **България?** - макроикономически преглед на България , където описвам основни макроикономически показатели измерващи бизнес активността или касаещи бизнеса непряко + статистика свързана с усвояването на европейски средства.
- **Бизнес?** - изследване на големият бизнес в България, където анализирам структурата на големите и средни компании у нас, както и бизнес климата в страната съпоставен с другите държави в региона.
- **2018?** - вижданията ми за бъдещето, основните проблеми пред които сме изправени и общи предложения за справяне с предизвикателствата на съвременното.

МЕТОДОЛОГИЯ

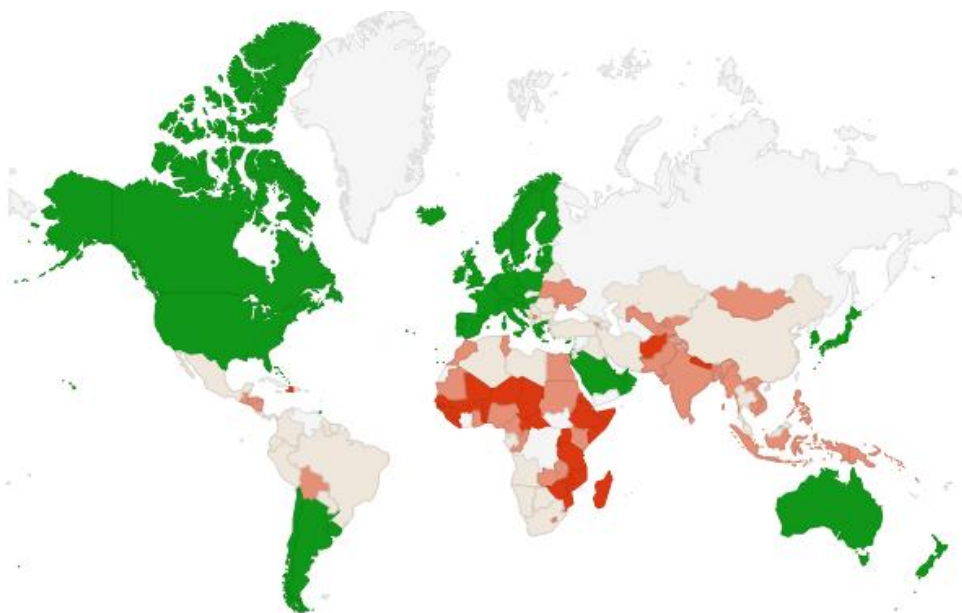
Направените заключения са базирани на факти и данни, анализирани индуктивно и дедуктивно. Способите ползвани в съответните глави са:

- България? - анализ на макроикономически показатели и основни статистически анализи за разбиране и интерпретиране на данните
- Бизнес? - анализ на обобщени данни, както и описание на процеси и класиране на показатели. Използвани са отново основни статистически техники за разбиране и класиране на данните.
- 2018? – заключения, основани на наблюдения на процеси, логика, философия и етика.

БЪЛГАРИЯ?

В този раздел анализирам основни характеристики и икономически показатели на средата в България и преглеждам класирането на страната в локален и глобален аспект.

Република България заема 23% от територията на Балканския полуостров. Със своите почти 111 хил. km² площ и 7,153 милиона души, България се подрежда на 11-о и 16-о място съответно по площ и по население в Европейския съюз. Страната е с най-ниски заплати и доходи, най-нисък БВП на глава от населението и най-ниска производителност на труда в Европейския съюз. Въпреки това в глобален мащаб България се нарежда сред средно-богатите държави (*виж картата по-долу*)

Карта на държавите по света – държавите в зелено с високи приходи, тези в червено са с ниски приходи, а останалите са със средни такива.

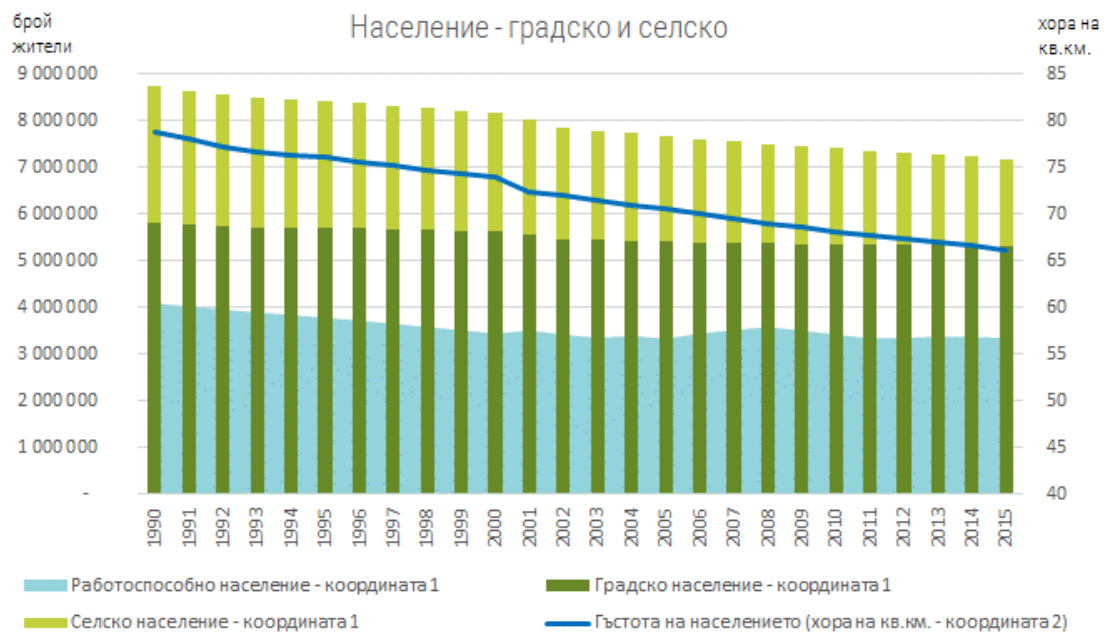
Основни проблеми пред развитието на страната са много високите нива на корупция и критичната демографска ситуация. България е една от основателките на Организацията за черноморско икономическо сътрудничество и Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа; освен това страната членува в ООН, Съвета на Европа, Европейския съюз и НАТО. През 2015 г. България е позиционирана като третата най-перспективна страна в света за базиране на производство според Cushman & Wakefield, в техния индекс за позициониране на производство в развиващите се пазари

В следващите параграфи ще видим и други важни икономически и социални тенденции.

ДЕМОГРАФСКИ ВЪПРОСИ

Да очертаем основните демографски тенденции в страната? Въпреки че изводите, които правя може да изглеждат явни и очевидни, подкрепянето им с данни е важно за правилното интерпретиране от читателя.

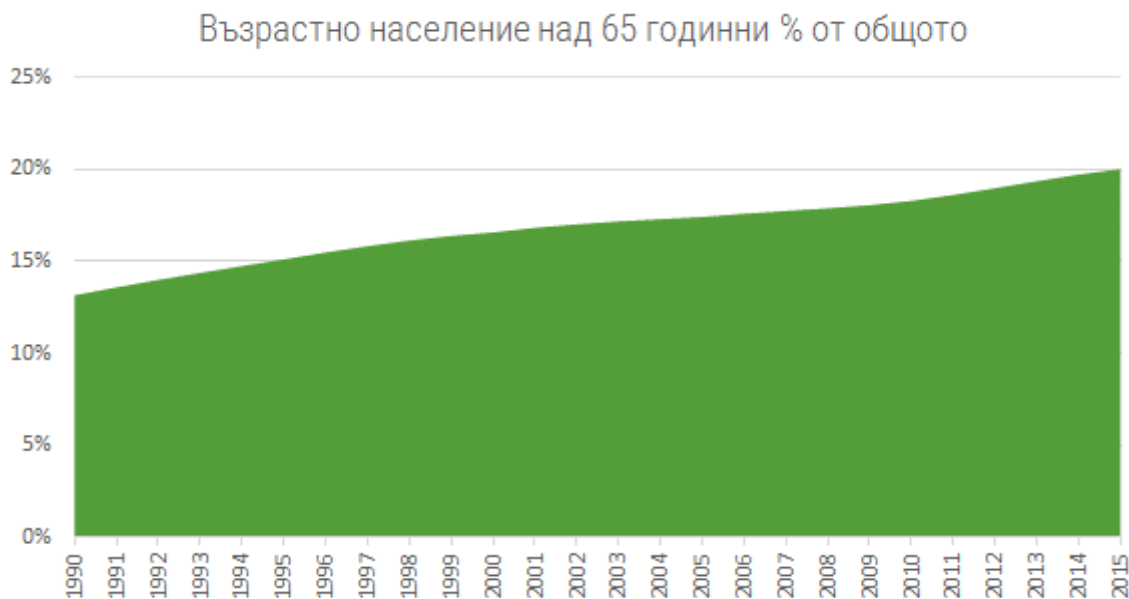
МИГРАЦИЯ

От прегледа на графиката се забелязват следните миграционни тенденции в България за 25 години „Преход“:

- Намаление на населението с 1.5 млн. души от почти 9 мил. души до малко над 7 мил. души
- Минимален спад на градското население и спад от 1.1 мил. души на населението в селата. **Съществува и явна тенденция на миграция от малкия град към големия град, но тази тенденция не е отразена в настоящия анализ.*
- Близо 25% спад в гъстотата на населението
- Близо 20% спад в работоспособното население

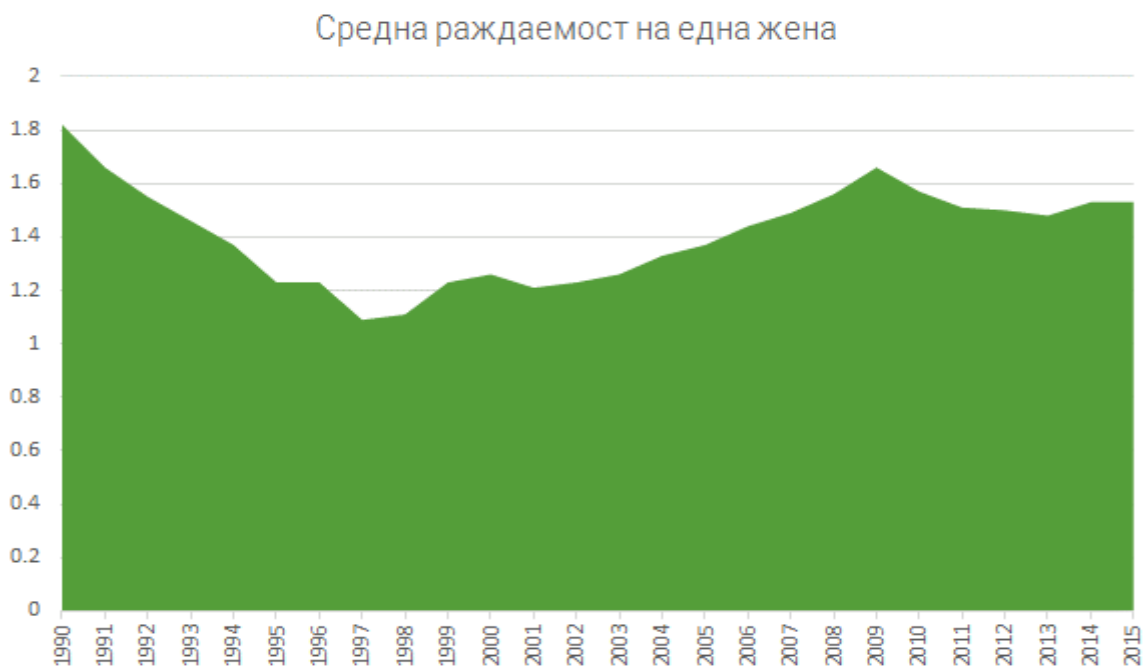
ЗАСТАРЯВАНЕ И ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ НА ЖИВОТ

Делът на възрастното население в страната (над 65 г.) се увеличава от 13% от общото население през 1990 г. до 20% през 2015 г.. Влияние върху този показател оказват фактори като продължителност на живот и раждаемост, илюстрирани в следващите 2 графики. От първата графика виждаме ръст в продължителността на живота. И при жените, и при мъжете очакваната продължителност на живота се е увеличила с 3 години през анализирания период.

Разглеждайки данните за раждаемост виждаме значителен спад до 2000 г. последван от пламен ръст, недостигащ все още нивата в началото на 90-те. От други източници можем да изведем и тенденцията за емиграция на младите хора от страната. Последното също е фактор за увеличаване на относителния дял на възрастното население в България..

ИЗВОД

Плановото разпределение на населението в България преди 1990 г., както и минималните възможности за миграция, дължащи се на държавни регулации, са ограничавали хората във възможностите им за релокация. В годините на прехода започват миграционни процеси от селата към малките градове, от малките градове към големите такива и от България в чужбина. Тази „нова“ за населението динамика е съпроводена и от две тенденции – първо спад в раждаемостта и второ увеличаване на продължителността на живот.

Не подкрепям спекулативните мнения, които се представят в различни медии, че населението на България ще се стане 2 млн. до 2050 г., поради простият факт, че демографските процеси са изключително динамични и комплексни. Наивното екстраполиране на данни за такива процеси в бъдещето е подвеждащо.

МАКРОИКОНОМИКА

ДЪЛГ

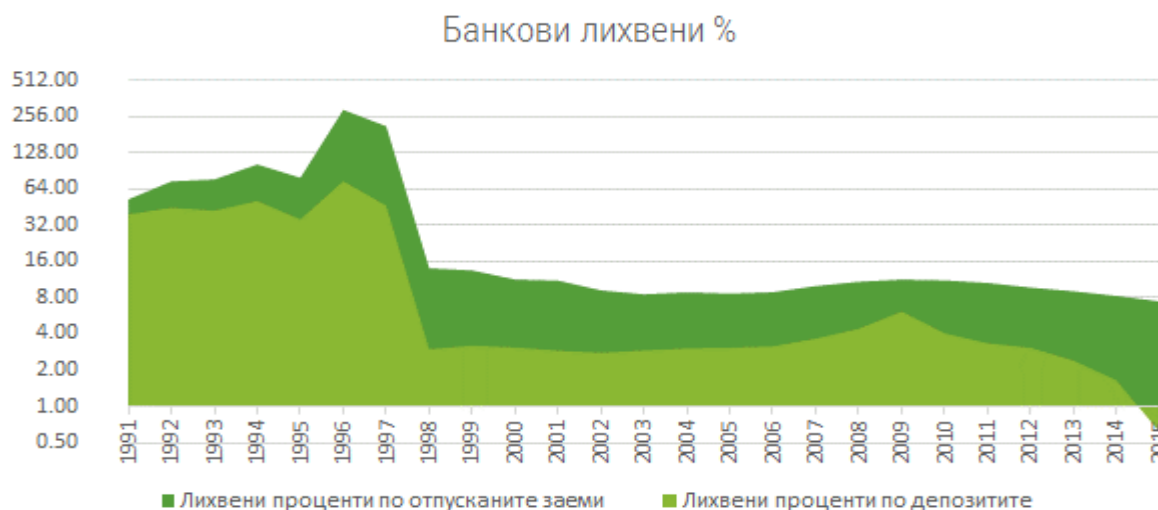
От силно задлъжняла държава преди 1997 г. България става страна с нормални нива на дълг. Този преход се осъществява с помощта на хипер-инфлация, фалит на банки и всеобщо обедняване на населението.

2009 и 2014 са години в които държавата рефинансира своите основни дългови позиции. Трябва да отбележа, че brutният държавен дълг се е увеличава значително - от 9 млрд. лв през 2008 г. вече е близо 28 млрд. лв.

**Мое мнение е, че когато говорим за дълг, би трябвало да говорим в номинално изражение. Сравнението на държавния дълг с трудно изчислимата величина на БВП, често е подвеждащо и е удобен способ за по-лесно възприемане на поемането на нов дълг.*

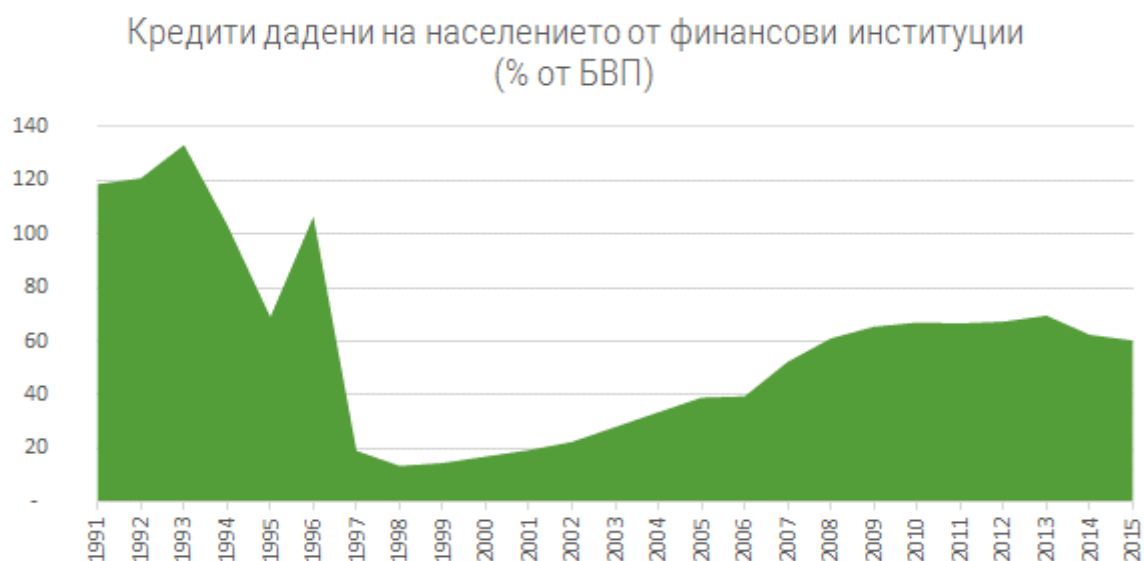

В следващата графика разгръщам движенията на лихвените проценти през годините на преход. Данните са представени в логаритмична скала за прегледност, но силната динамика на лихвените нива е очевидна.

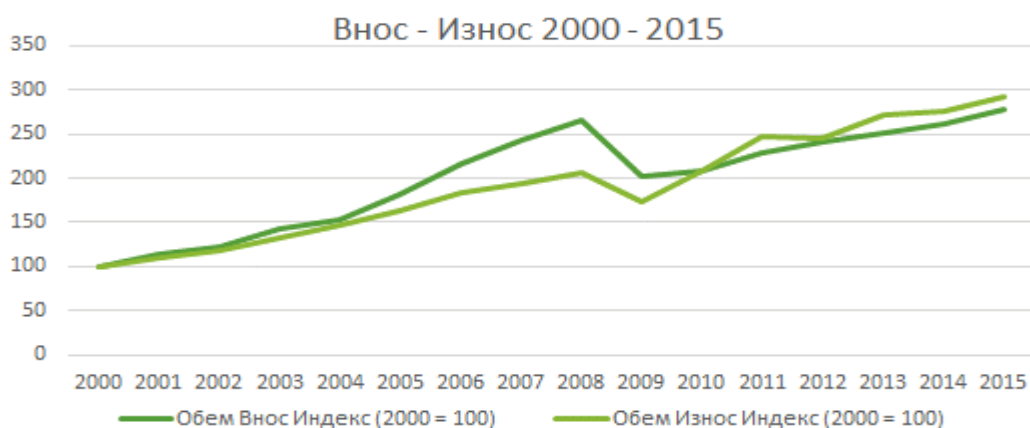
Хипер-инфлацията от 1997 г., освен всичко останало, изчиства огромното бреме на силна задължнялост на българското население. След този период ножицата между лихвите по отпуснатите заеми и привлечените депозити остава все така отворена.

Изчезването на лихвите по потребителските депозити е повлияно от световни процеси, като огромните икономически инжекции предоставени на глобалните банки след спукването на ипотечния балон в САЩ. В България депозитите също изгубиха напълно своята доходност (и смисъл), но темповете на намаляване на лихвите по предоставени кредити изостават. Това се дължи на по-дългия времеви хоризонт на отпусканите кредити и усложнените процедури по предоговаряне.

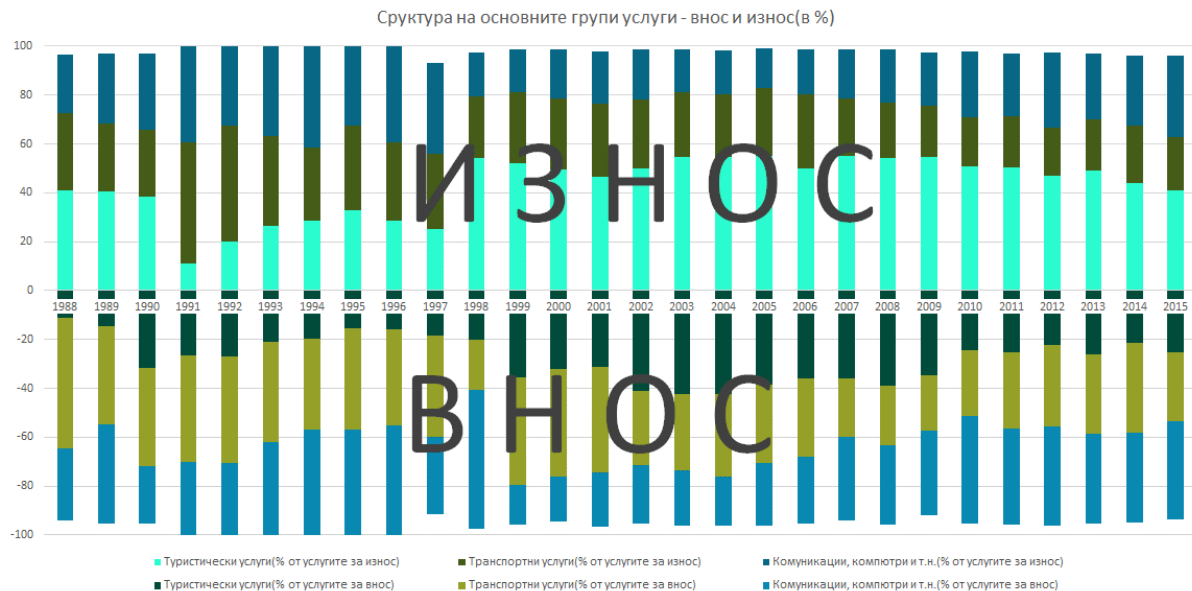
Какво става с дълга на домакинствата? Хипер-инфлацията изчиства почти целия дълг на българското население. Въвеждането на валутния борд е последвано от години на стабилност и кредитна експанзия от страна на банките. 2007 г. и 2008 г. са белязани от влизането на страната в ЕС, ръст на недвижимите имоти и силното навлизане на дългово финансиране от небанкови институции (лизинги и потребителско финансиране).

ВНОС-ИЗНОС

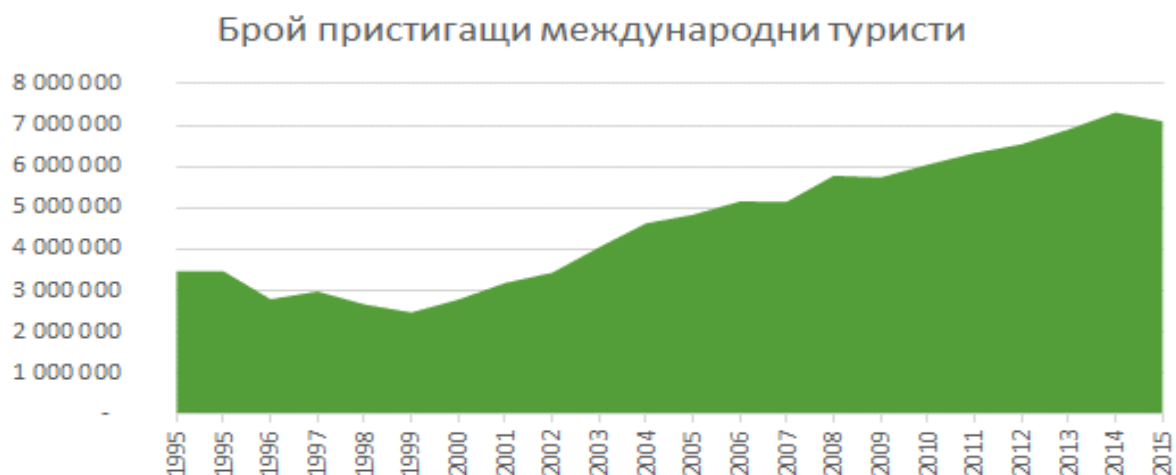
Външната търговия на България е динамична. Вноса и износа имат тенденция на плавен, но системен ръст за анализирувания период. Единствената година със спад във вноса и износа е 2008 г., когато възниква световната криза. Друга положителна тенденция е увеличението на обема на износ над нивата на внос след 2008 г. В следващата графика обобщавам структурата на вноса и износа на основни групи услуги.

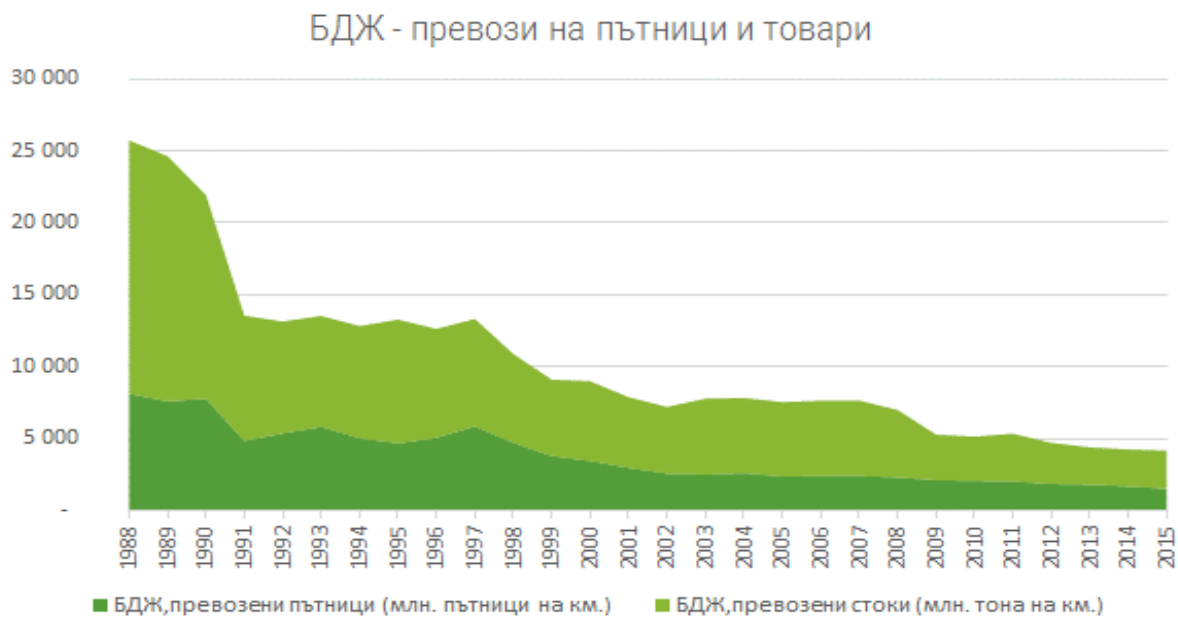
Структурата на услугите, които внасяме и изнасяме също има динамичен характер. От балансиран микс на износа между туристически, транспортни и комуникационни и ИТ услуги България започва да изнася предимно туристически услуги, като последните години се наблюдава тенденция на увеличение в дела на износа на комуникационни и ИТ услуги.

В структурата на вноса можем да отбележим по-голяма волатилност. Като основни тенденции забелязваме увеличението на относителния дял на внос на комуникационни и ИТ услуги и свиване на дела на външни туристически услуги, които българите ползват.

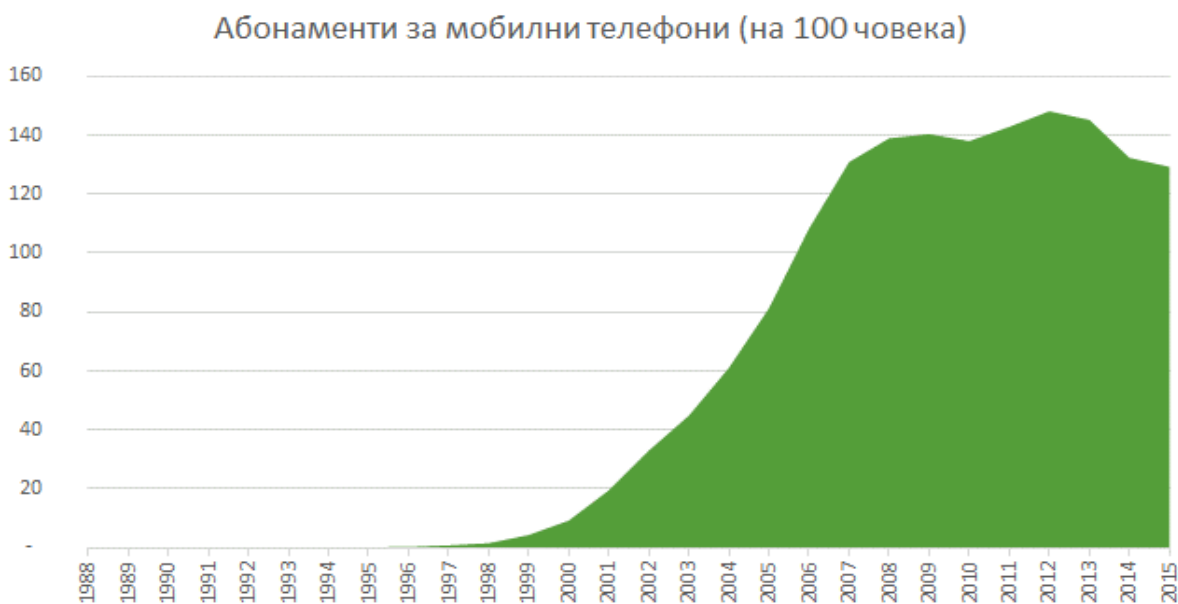
Имаме стабилен ръст при пристигащите международни туристи.

ТРАНСПОРТ И ТЕЛЕКОМУНИКАЦИИ

Разглеждайки данни за държавния железопътен транспорт, откриваме срыв на обемите пътници и стоки, които БДЖ транспортира. Само едни дълбоки структурни промени, могат да направят развитието на този държавен монопол устойчиво.

Като ключов измерител за телекомуникационните услуги може да се посочи: броя абонаменти за мобилни телефони. Към настоящия момент българинът притежава средно 1.4 СИМ карти. Това говори, че този пазар е наистина **наситен**.

ЕВРОПЕЙСКИ СРЕДСТВА

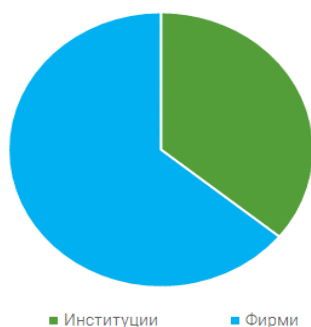
Как усвояваме структурните европейски средства?

- До **март 2017** година в България са завършени и отчетени 10 176 проекта на обща стойност от 11 милиарда и 226 милиона лева.
- 5 698 проекта са реализирани от институции и 4 424 проекта са реализирани от фирми
- Институциите са успели да реализират средно 2,8 проекта, а фирмите средно 1,2 проекта
- Всяко от министерствата успява да реализира от 30 до 80 проекта, а общините средно по 15 - 20 проекта
- 170 фирми успяват да реализират и приключат над 3 проекта с помощта на структурните европейски средства. От тях 17 фирми успяват да реализират по 5-6 проекта.
- Институциите са разходвали 90% от средствата, а 10 % от средствата са разходвани директно от фирмите
- Средната стойност на проект при институциите е 1.7 млн. лв. (най-големите 10 проекта са на единична стойност над 100 млн. лв.), докато средната стойност при фирмите е едва 320 хил. лв.
- Проектите на единична стойност над 100 мил. лв. са социално-образователни, строителни или транспортни
- Бенефициентите са възложили изпълнението само на 17 уникални изпълнители и подизпълнители, като общия брой на изпълнителите е над 37 хил.. Или средно един изпълнител е участвал по 2,2 проекта.
- Има 40 изпълнителя, от които всеки е участвал индивидуално в над 40 проекта. Тези изпълнители доставят сертификационни услуги, консултантски услуги, канцеларски материали, финансов одит, компютри и софтуер, маркетингови услуги и машини
- Средната продължителност на едни проект е 16,6 месеца, а монетарно претеглената средна продължителност на един проект е 38,3 месеца

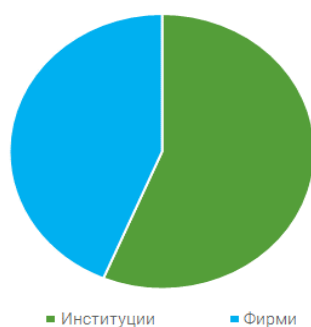
	Брой Проекти	Брой Бенефициенти	Стойност в лв.	Средна стойност на проект
Завършени Проекти	10 176	5 633	11 226 241 445	1 103 208
<i>от Институции</i>	<i>5 698</i>	<i>2 003</i>	<i>9 810 075 449</i>	<i>1 721 670</i>
<i>от Фирми</i>	<i>4 424</i>	<i>3 576</i>	<i>1 413 696 952</i>	<i>319 552</i>
<i>от Сдружения/Фондации</i>	<i>54</i>	<i>54</i>	<i>2 469 043</i>	<i>45 723</i>

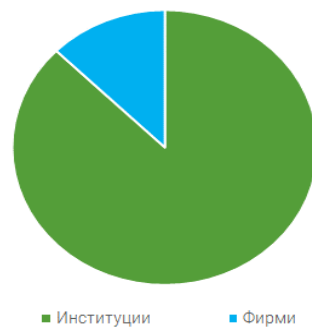
Бенефициенти на средства от ЕС (брой)

Реализирани проекти със средства от ЕС (брой)

Усвоени средства от ЕС (стойност лева)

Област	Брой Проекти	%	Общо Суми по проекти в лв.	%	Суми само за Фирми	%	Брой Подиз- пълнители	%	Средно сума на проект
София град	3 347	33%	5 719 577 833	51%	485 267 666	34%	11 729	32%	1 708 867
Бургас	350	3%	644 198 174	6%	27 138 521	2%	1 356	4%	1 840 566
Пловдив	749	7%	589 678 215	5%	190 150 284	13%	2 682	7%	787 287
Варна	651	6%	384 742 467	3%	58 464 788	4%	2 112	6%	591 002
Стара Загора	329	3%	360 125 066	3%	119 317 452	8%	1 320	4%	1 094 605
Благоевград	385	4%	261 864 701	2%	32 438 403	2%	1 395	4%	680 168
София област	321	3%	256 084 167	2%	35 311 516	2%	1 111	3%	797 770
Велико Търново	328	3%	250 250 447	2%	49 091 866	3%	1 423	4%	762 959
Плевен	304	3%	246 745 669	2%	21 860 592	2%	1 041	3%	811 663
Габрово	219	2%	222 735 719	2%	47 706 356	3%	941	3%	1 017 058
Пазарджик	279	3%	214 501 701	2%	51 744 052	4%	1 083	3%	768 823
Враца	236	2%	192 808 660	2%	21 896 808	2%	732	2%	816 986
Русе	292	3%	186 361 453	2%	55 335 732	4%	1 175	3%	638 224
Ловеч	164	2%	173 907 789	2%	13 896 211	1%	724	2%	1 060 413
Шумен	208	2%	172 359 511	2%	29 553 797	2%	816	2%	828 651
Хасково	203	2%	154 571 933	1%	16 328 457	1%	817	2%	761 438
Добрич	186	2%	130 631 171	1%	20 830 802	1%	745	2%	702 318
Разград	111	1%	127 595 542	1%	4 820 290	0%	430	1%	1 149 509
Ямбол	170	2%	122 285 670	1%	11 748 300	1%	582	2%	719 327
Кърджали	169	2%	121 513 182	1%	10 700 165	1%	637	2%	719 013
Видин	132	1%	100 104 176	1%	6 396 740	0%	402	1%	758 365
Силистра	107	1%	99 937 590	1%	11 203 867	1%	472	1%	933 996
Монтана	177	2%	99 545 901	1%	11 332 761	1%	622	2%	562 406
Сливен	136	1%	99 201 971	1%	22 880 089	2%	476	1%	729 426
Перник	129	1%	80 256 491	1%	12 896 262	1%	463	1%	622 143
Смолян	198	2%	76 116 165	1%	18 382 888	1%	715	2%	384 425
Кюстендил	176	2%	70 479 513	1%	20 081 540	1%	547	1%	400 452
Търговище	113	1%	67 016 733	1%	6 575 462	0%	448	1%	593 068
Чужбина	7	0%	1 043 834	0%	345 285	0%	25	0%	149 119
Общо	10 176		11 226 241 445		1 413 696 952		37 021		1 103 208

- 51% от средствата по структурните фондове на ЕС се разходват в София по 33% от проектите
- Средната сума по проектите в София е 3 пъти по-голяма от колкото същата в други области
- Фирмите в софийска, пловдивска и старозагорска област успяват да усвоят 55% от всички средства.

БИЗНЕС?

След като разгледахме общи социални и икономически показатели в България, в този раздел ще се спрем на **бизнесът в частност**. Водещият въпрос при тези анализи е „Как се прави бизнес у нас и как изглежда големия и среден бизнес?“.

БИЗНЕС СРЕДА

Как изглежда българската бизнес среда в класацията на Световната Банка? Какво беше свършено и до колко привлекателна бизнес дестинация е нашата държава?

В следващите параграфи фокусът пада върху въпроса **как изглежда страната в очите на чуждестранните инвеститори**.

Световната банка всяка година изготвя официална класация на бизнес климата на национално ниво. В това издание представям **класирането на страните от Източна Европа**, заедно с обобщение на изводите.

БИЗНЕС РЕФОРМИ В БЪЛГАРИЯ

В България са извършени следните действия, оказващи влияние на бизнес-климата :

2012

- Получаване на кредит: България прави достъпа до кредитна информация по-трудна, като прекрати разпространението на кредитни отчети до финансови институции от частното кредитно бюро (Experian).
- Търговия в чужбина: България постигна по-бърза търговия през границите, като въведе онлайн формуляри за деклариране на митнически декларации.
- Процедури по несъстоятелност: България измени търговския си закон, за да разшири правата си за обезпечени кредитори и да увеличи прозрачността на производството по несъстоятелност.

2013

- Започване на бизнес: по-лесно започване на бизнес, като са намалени разходите за регистрация (минимално изискуемия капитал).

2014

- Процедури по несъстоятелност : улеснено уреждането на неплатежоспособността чрез разширяване на основанията за откриване на производство по несъстоятелност и улесняване на анулирането на съмнителни сделки.

2015

- Стартиране на бизнес : намалени са таксите свързани с регистрация

2016

- Достъп до електричество: повишена е стабилността на доставките на енергия чрез въвеждането на автоматизирани система за управление Supervisory Control and Data Acquisition (SCADA), която да упражнява мониторинг.

Към момента страната заема **39 място в света**, като една атрактивна дестинация за правене на бизнес. Основните предимства на бизнес средата в България според Световната банка са защитата на миноритарните акционери и трансграничната търговия.

РЕГИОНАЛЕН РАНК

Трябва да отбележа и факта, че региона Източна Европа е много конкурентен и близките ни страни или ни изпреварват, или са плътно до нас в световната класация.

Държава	Правене на бизнес (световен ранк)	Регионален ранк	Стартиране на бизнес	Строителни разрешителни	Достъп до електричество	Регистриране на недвижим имот	Получаване на кредит	Защита на миноритарните инвеститори	Плащане на данъци	Международна търговия	Сключване на договори	Процедури несъстоятелност
Macedonia, FYR	10	1	1	2	3	12	5	4	1	9	11	2
Latvia	14	2	7	5	6	10	1	14	6	8	6	7
Georgia	16	3	3	1	5	2	2	2	4	17	5	19
Lithuania	21	4	10	3	7	1	12	16	12	3	1	14
Kazakhstan	35	5	14	4	12	7	19	1	3	22	3	3
Romania	36	6	19	13	21	15	3	18	9	2	7	10
Belarus	37	7	12	6	2	3	22	11	16	10	8	15
Armenia	38	8	4	11	13	6	8	17	13	15	9	17
Bulgaria	39	9	21	9	16	16	9	3	18	5	16	9
Russian Federation	40	10	9	16	4	5	16	19	11	23	4	11
Croatia	43	11	23	19	10	17	20	9	17	1	2	12
Moldova	44	12	13	24	11	8	11	13	8	11	19	13
Cyprus	45	13	17	17	9	22	18	8	10	14	24	1
Serbia	47	14	16	8	15	14	17	21	20	6	18	8
Montenegro	51	15	18	12	24	20	4	15	15	13	13	4
Albania	58	16	15	15	22	25	14	5	21	7	28	6
Kosovo	60	17	5	20	18	11	7	20	2	16	15	25
Azerbaijan	65	18	2	18	17	9	28	10	7	20	14	18
Turkey	69	19	20	14	8	13	21	6	14	18	10	21
Kyrgyz Republic	75	20	11	7	23	4	10	12	25	19	25	22
San Marino	79	21	24	10	1	21	25	25	5	4	21	20
Ukraine	80	22	6	21	20	18	6	22	19	21	22	24
Bosnia and Herzegovina	81	23	25	25	19	24	13	24	23	12	20	5
Uzbekistan	87	24	8	22	14	19	15	23	24	25	12	16
Tajikistan	128	25	22	23	25	28	24	7	22	24	17	23

Показателите по които не се справяме толкова добре са:

- Стартиране на бизнес – има и още по-облекчени процедури от тези в страната
- Плащане на данъци – въпреки че данъчната корпоративна ставка ни е една от най-ниските в света, то процедурите по администрирана и отчитане на данъците са наистина обременяващи. Като пример в България са нужни около 450 човеко-часа за да се декларират и платят данъците на един малък бизнес, докато това число в много държави от нашия регион е едва 120 часа.
- Строителни разрешителни – изоставането в този показател е поради слаб контрол в строителството и усложнени процедури
- Достъп до електричество – отново бавни процедури свързани с сравнително високи разходи

ЛОКАЛЕН РАНК

Така изглеждат най-големите градове в страната според тяхната привлекателност за „Правене на Бизнес“

Регион	Стартиране на бизнес	Строителни разрешителни	Достъп до електричество	Регистриране на недвижим имот	Сключване на договори	Средно
Бургас	3	5	1	2	4	3.0
Пловдив	3	6	2	5	5	4.2
Русе	4	3	4	1	1	2.6
София	5	1	6	6	6	4.8
Варна	1	4	3	4	2	2.8
Плевен	2	2	5	3	3	3.0

От този анализ разбираме, че най-благоприятна среда за Бизнес има в Русе и Варна.

**Трябва да отбележа, че градовете и държавите са класират по субективни принципи и от тези данни не може да получим ясна представа за реалните разлики между бизнес средите между държавите и градовете (дали е няколко %-та или е в пъти).*

БИЗНЕС СУБЕКТИ

В този раздел ще разгледам структурата на големия и средния бизнес в страната. Какви фирми оперират, в кои сектори на икономиката, как са разпределени регионално и друга интересна статистика.

Данните обобщават информация от търговския регистър, която считам за представителна. В обхвата на този анализ попаднаха всички **компании регистрирани в Република България, които са генерирали приходи над 0.5 мил. лв.** (за 2015) и чиито финансови отчети са били одобрени и публикувани в Търговския регистър.

ПРАВНА ФОРМА

Брой юридически лица според приходите и правната форма

Правна форма	Над 20 мил.	От 5 до 20 мил.	От 2 до 5 мил.	От 1 до 2 мил.	От 0.5 до 1 мил.	%
ЕООД	507	1 475	1 794	2 207	2 129	43%
ООД	346	1 135	1 489	1 908	2 599	40%
АД	378	558	275	279	276	9%
ЕАД	161	173	74	60	49	3%
Кооперация	4	30	172	183	127	3%
ЕТ	9	41	55	15	8	1%
СД	2	8	28	36	41	1%
Клон чуждестранен	17	18	8	7	3	
ТПП	11	3	1		2	
АДСИЦ	1	5	5	2	1	
КД	4		3	2	2	
Политическа организация		3		3	2	
Общо	1 440	3 449	3 904	4 702	5 239	

Дружествата с ограничена отговорност са най-предпочитаната правна форма, избрана от 84% от всички предприятия, генериращи приходи на 0.5 млн. лв. в страната.

Около 50% от разгледаните акционерни дружества са предприятия, генериращи над 5 млн. лв. приходи годишно. Счита се, че поради своята специфика, акционерните дружества са по-често разглеждани като правна форма предназначена за големия бизнес.

Впечатление прави, че останалите работещи кооперации в страната не успяват да преминат бариерата от 5 млн. лв. годишни приходи (с изключение на едва 34 кооперации). Това говори, че на този етап тази по-социална правна структура, където всеки член има само един глас в общото събрание, трудно се имплементира в българската действителност.

РЕГИОНАЛНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ

Брой юридически лица според приходите и Областта в която са регистрирани

Община	Над 20 мил.	От 5 до 20 мил.	От 2 до 5 мил.	От 1 до 2 мил.	От 0.5 до 1 мил.	%
София	804	1869	1932	2335	2446	50%
Пловдив	128	319	386	447	577	10%
Варна	88	239	195	272	294	6%
Бургас	53	151	186	264	295	5%
Благоевград	22	94	175	251	312	5%
Стара Загора	60	90	116	114	143	3%
Велико Търново	31	79	94	118	112	2%
Хасково	15	47	74	99	117	2%
Пазарджик	19	42	73	84	126	2%
Добрич	20	43	74	69	58	1%
Кюстендил	2	24	53	78	95	
Русе	41	61	49	47	54	
Плевен	19	45	59	50	52	
Ловеч	10	34	61	48	70	
Габрово	17	41	47	41	59	
Шумен	16	32	35	31	51	
Смолян	11	22	32	42	54	
Сливен	13	33	38	35	41	
Враца	6	22	42	46	37	
Силистра	9	21	42	33	37	
Разград	10	24	36	32	39	
Търговище	11	24	31	37	33	
Ямбол	12	26	23	28	32	
Монтана	7	18	13	38	43	
Кърджали	4	21	17	31	32	
Перник	11	18	14	21	20	
Видин	1	10	7	11	10	
Общо	1440	3449	3904	4702	5239	

От данните виждаме, че 50% от работещия бизнес в България е регистриран в един град и това е София. Следващите най-популярни области за правене на бизнес са: Пловдив с 10% от цялата съвкупност, Варна 6% и Бургас 5%. Тези данни подкрепят изводите за демографски процеси, описани по-горе в изданието.

ДДС РЕГИСТРАЦИЯ

Брой юридически лица според приходите и ДДС регистрацията

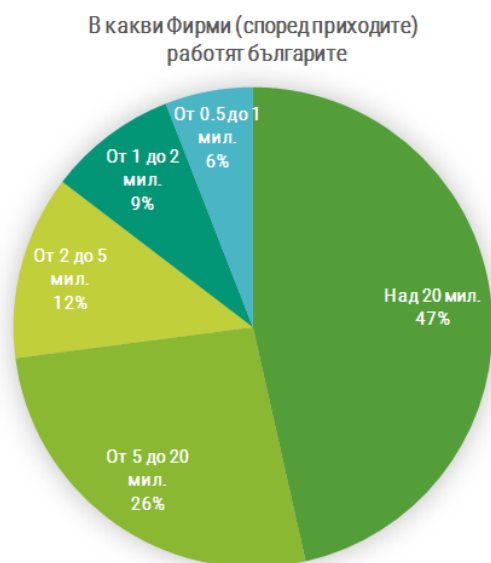
ДДС рег.	Над 20 мил.	От 5 до 20 мил.	От 2 до 5 мил.	От 1 до 2 мил.	От 0.5 до 1 мил.	Общо
ДА	1412	3326	3775	4525	5036	18074
НЕ	28	123	129	177	203	660
Общо	1440	3449	3904	4702	5239	18734

Съвсем очаквано, поради обективни и законови изисквания, големият и среден бизнес в страната е регистриран по ДДС.

РЕГИСТРИРАН КАПИТАЛ И БРОЙ СЛУЖИТЕЛИ

	Над 20 мил.	От 5 до 20 мил.	От 2 до 5 мил.	От 1 до 2 мил.	От 0.5 до 1 мил.	Общо
Регистриран Капитал в млн. лв.	23 472	9 317	2 654	1 160	919	37 522
Персонал(бр. служители)	487 244	277 545	130 219	91 284	62 171	1 048 463
Брой фирми	1 440	3 449	3 904	4 702	5 239	18 734
Среден размер на Рег. Капитал (млн.лв.)	16	3	1	-	-	2
Персонал средно на фирма	338	80	33	19	12	56

Впечатление, потвърдено и от моята практика, прави че малките и ново-регистрираните фирми не отдават значение на размера на регистрационния капитал. Регистрирането на фирма с 2 лв. капитал, почти винаги води да проблеми с финансирането на дейността и данъчни усложнения.

Друг интересен извод, който можем да направим от тези данни, е че близо половин милион от българското трудоспособно население работи в 1500-те най-големи фирми в страната.

БИЗНЕС СЕКТОРИ

В този раздел ще намерите информация за разпределението на дружества по икономически сектори. Данните които използвам за този анализ са непълни - около 28% от цялата съвкупност, или за около 5200 компании липсва информация за сектора, в който оперират. Въпреки това смятам ,че оставащата съвкупност също може да се разгледа като представителна и анализа ѝ ще бъде интересен за читателя.

В следващата таблица са обобщени броя юридически лица съобразно размера на приходи, заедно с общо заетият персонал по сектори .

Сектор	Брой ЮЛ					%	Персонал	Средно
	Над 20 мил.	От 5 до 20 мил.	От 2 до 5 мил.	От 1 до 2 мил.	От 0.5 до 1 мил.			
Търговия, ремонт на автомобили и домакински стоки	435	1 051	1 190	1 333	1 349	29%	193 017	36
<i>*Липсващи данни</i>	292	826	964	1 351	1 813	28%	160 812	31
Операции с недвижими имоти, наемодателна дейност и бизнесуслуги	78	263	302	376	441	8%	89 206	61
Селско, ловно и горско стопанство	33	128	340	323	265	6%	29 174	27
Транспорт, складиране и съобщения	76	198	223	269	291	6%	74 920	71
Строителство	78	191	195	268	280	5%	49 878	49
Производство на хранителни продукти, напитки и тютюневи изделия	74	131	111	97	94	3%	40 512	80
Хотели и ресторанти	6	60	53	91	88	2%	21 854	73
Други дейности, обслужващи обществото и личността	28	65	54	70	70	2%	20 099	70
Здравеопазване и социални дейности	22	65	69	72	58	2%	63 370	222
Производство на текстил и изделия от текстил, производство на облекло	15	58	52	57	70	1%	39 121	155
Металургия и производство на метални изделия, без производство на машини и оборудване	28	51	54	57	59	1%	22 759	91
Производство на машини и оборудване	35	44	39	36	60	1%	42 101	197
Производство на електро-, оптично и друго оборудване	29	43	37	36	42	1%	24 960	133
Финансово посредничество	56	55	24	18	29	1%	47 894	263
Производство на дървесна маса, хартия, картон и изделия	11	48	23	38	42	1%	10 207	63
Производство на химични вещества, продукти и влакна	28	29	25	21	25	1%	17 284	135
Преработваща промишленост, некласифицирана другаде	5	19	31	35	30	1%	7 612	63
Производство на продукти от други неметални минерални суровини	14	26	24	26	20	1%	10 052	91
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия, газообразни горива и вода	41	16	17	21	14	1%	32 149	295
Производство на изделия от каучук и пластмаси	20	22	21	21	23	1%	13 480	126
Производство на дървен материал и изделия от него, без мебели	6	11	25	34	30	1%	7 086	67
Добив, без добива на енергийни суровини	6	23	11	11	6	0%	9 381	165
Производство на обработени кожи без косъм и изделия от тях	1	7	12	14	17	0%	4 153	81
Производство на превозни средства	10	8	5	9	8	0%	9 096	227
Други	13	11	3	18	15	0%	8 286	892
Общо	1 440	3 449	3 904	4 702	5 239		1 048 463	56

Така обобщени, тези данни могат да доведат до много изводи и коментари, но основните зависимости, които се открояват са:

1. Като **структуроопределящи и потенциално наситени** отрасли можем да определим :

- Търговия и ремонт на **автомобили и домакински стоки**
- Операции с **недвижими имоти и бизнес услуги**
- **Селско стопанство**
- **Транспорт, складиране и съобщения**
- **Строителство**

Тези отрасли са най-наситени и във всеки тях оперират много повече от 1000 големи и средни фирми

2. Като отрасли зависещи силно от **броя и натовареността на персонала**, можем да отделим (редовете в **зелено** в таблицата):

- **Здравеопазване** и социални дейности
- Производство на **текстилни изделия**
- Производство на **машини и оборудване**
- **Финансово посредничество** и
- Производство и разпределение на **електрическа и топлинна енергия, газообразни горива и вода**

В трудоемки отрасли посочени по-горе, почти няма малки компании, както и средния персонал в дружествата е предимно над 200 души.

2018?

В тази трета част от настоящия анализ излагам моите виждания за бъдещето, маркирам тенденции и изразявам лично отношение към някои факти, събития и феномени характеризиращи модерния начин на живот.

**Всяко говорене за бъдещето е свързано с голяма доза несигурност и отразява вижданията на автора.*

ОТКЛОНЕНИЯ ОТ НАУЧНИЯ ПОДХОД

Въпреки, че в предишните глави използвам доста научни подходи, тук е мястото да спомена за някои съществени отклонения от научния подход. Тези отклонения се споменават, не защото се съмнявам в своите изводи, а защото съществуват аспекти и подробности, които не са споменати в това издание, за да не го натоваря в обема си.

СТАРИ ДАННИ

Данните, използвани в предишните глави са актуални към 01.01.2016, но обхващат период от 25 години. Период, който медиите все още наричат „Преход към пазарна икономика“. Това са официални данни, изведени от търговският регистър, които са най-актуалните данни, които могат да се разгледат като представителни в своята цялост, и на базата на които могат да се правят обобщения и изводи.

ПРЕДПОЛОЖЕНИЯ И ДОГАДКИ

Много от изводите, които представям в следващата глава са основани на предположения и догадки, които отразяват разбиранията и вярванията ми за миналото, настоящето и бъдещето. Тези предположения и догадки са логически аргументирани, често придружени и с данни доказващи тезата, въпреки това част от тях не са прилагани в различни ситуации и със сигурност крият непредвидени предизвикателства.

КАКВО БЪДЕЩЕ НИ ЧАКА?

Светът и България като част от него се променят ежедневно с безпрецедентна скорост. Информацията е по-бърза и експоненциално повече от когато и да е било в историята. Същото може да се каже за парите, хората и много други социални феномени.

Нека погледнем отблизо тези глобални процеси, случващи се в световни мащаби, но и в България в частност.

ЦЕНТРАЛИЗИРАНЕ

В икономическата теория и практика се е наложил термина „**икономия от мащаба**“. Същността на този феномен се състои в идеята, че по-големите по мащаб единици имат възможност да спестяват от своите разходи на единица продукт **само защото са по-големи**. Те просто разпределят своите фиксирани разходи (например наеми, лицензи, административни разходи и др.) върху по-голяма база (повече продукция).

Тоест много неща в икономиката могат да се случат само при определен мащаб. Строят се магистрали само ако ще минават определен брой коли, печатат се вестници само ако ще има определен брой читатели и т.н.

Прокламираната от икономисти, политици и журналисти „**икономия от мащаба**“ в комплект с процесите по глобализация водят до силни процеси по централизация на власт, хора и ресурси.

Съвременните икономически и социални процеси водят до неравно, екстремно разпределение на резултатите или с други думи **победителя взема всичко**.

- В интернет има стотици милиони уебсайтове, но 99% от трафика е от 10-тина сайта
- Хората се струпват в около 10-тина мегаполиса по света.
- 95% от богатството по света се притежава от 1% от най-богатите
- Всички ритаме футбол, но само 100-тина човека изкарват 95% от парите давани на всички футболистите и т.н.

България също преминава през процеса на централизация и то с пълна сила.

- Над 50% от фирмите в България са регистрирани в столицата,
- 50% от работещите българи се трудят в най-големите 5% от работещите компании в страната

- Тези компании имат средно стотици пъти по-вече приходи, капитали и служители от колкото по-богатата половина от останалите български компании
- Gini индекса на България е най-високия в Европа

С две думи най-голямото ще става още по-голямо.

ЗАСТАРЯВАНЕ И ЗДРАВЕ

Поради намалената раждаемост и намаляването на детската смъртност, населението живее по-дълго, но неговата структура се измества към от предимно млади хора към предимно възрастни индивиди.

Съвременната медицина има значителни постижения при опазването на нашето здраве. Необоримо доказателство за това е справянето с детската смъртност. Основен проблем при здравните и социалните дейности си остава намирането на подходящ икономически модел.

Българският здравен модел на финансиране е също някакси сбъркан. Борба за направления и предписване на лекарства за които най-много се лобира са порочни практики правещи впечатление на всеки. Те водят до притеснителни системни изкривявания с големи мащаби.

Най-бедните прослойки на населението вече страдат от затлъстяване, а не от глад (изключение все още има само в Африка). Това заедно с голямото увеличаване на алергиите, хипертониите и канцерогенните прояви се дължи на масовото навлизане на всякакви химически вещества в ежедневието ни. Да, всичките тези химикали, не ни убиват мигновено, но за да оценим тяхното истинско влияние върху нашите организми, често се налага да мине един значителен период от време (бяха нужни десетки години за да се забрани използването на олово при битовите продукти).

Индустриализацията, урбанизацията, химическата индустрия и съвременния начин на живот, оказват негативно влияние върху здравето на всички нас.

Живеем повече и ставаме все по-болни и по-болни.

КОМУНИКАЦИИ И МЕДИИ

Информационната експлозия и новините в реално време вкарват объркване във възприятията на населението. Електронните игри, хазарта, рекламите и кредитите оказват силно влияние върху **текущия фокус** на потребителите (незабавно потребление). Всичко масово е ексклузивно и фокусирано върху настоящето. С други думи задоволявай всички твои потребности от всякакво естество СЕГА, независимо от цената. Вземи си заем за почивка, изтъркай билетче на късмета, смени си телефона с последна версия и т.н.

Съвременното ни стимулира да търсим незабавна обратна връзка. Минаваш нива, получаващ звездички, коментари, лайкове, имейли и всякакви инстантни съобщения.

Борба за внимание се води на всички медийни фронтове. Това отново е съпроводено с експоненциално повече информация, от която 99% е шум. Гледаме спорт, хай-лайф новини, играем на електронни игри и всичко това е за да задоволим вътрешната нужда от реализирането на нещо значимо, да участваме в една **епична победа** пък било и то чужда такава.

Контактуваме по-между си хиляди пъти повече, но качеството на тези контакти е многократно занижено.

Доверието и работата върху дългосрочни и значими цели стават наистина рядко срещани.

СТАБИЛНОСТ И СТАТУТ

Изброените досега тенденции на експоненциален ръст на информацията, засилено движение на хора и капитали и силно централизиране на ресурси, водят след себе си и състоянието на липса на стабилност + загуба на влияние на досегашните институции.

Хората сменят своята работа по-често от всякога. Бизнеси се създават и фалират по-често от всякога. Всякакви дипломи и сертификати са загубили многократно своята стойност и значение.

Хората са объркани и не знаят на какво да се уповават и какво да очакват от утрешния ден. Всичко това разбира се е експлоатирано от медиите и политиците, които градят своята репутация върху основите на всеобщ страх, объркване и криво-представена действителност.

Промяната е най-сигурното в нашето съвремие.

СТРЕМЕЖ КЪМ ПО-ДОБРО БЪДЕЩЕ

В предишната глава описах основно негативните аспекти на нашето съвремие, защото смятам че дефинирането на проблемите е основен подход за идентифициране на възможности и добавяне на стойност като цяло.

В тази глава ще се опитам да систематизирам един подход и мерки за справяне с някой от проблемите на модерните ни времена.

ПРАВИЛЕН МАЩАБ

В предишната глава говорихме за икономическата теория на „икономия от мащаба“. Моето виждане е че тази теория пропуска две основни характеристики на нашата действителност.

- Светът е ограничен от към ресурси и в тази връзка, всеки растеж има своите граници. Досега човечеството се справяше с границите на икономическия растеж благодарение на иновациите, но все пак и иновациите може би имат своите предели.
- По сериозната специфика е че всеки физически растеж е свързан с т.нар. фазови промени (от гъсеница в пеперуда, от вода в пара, от сбор от молекули в живо същество). С други думи една система, като премине определен мащаб и определено ниво на комплексност, то тази система става нещо съвсем друго, нещо по нищо не приличащо на предишното си състояние.

Голямото е не само голямо, но то е и различно.

В социалния свят има две сили – една която кара нещата да се групират и да стават големи и една друга която кара нещата да се стремят към хаос. Тези две сили са в постоянна борба.

Колкото по-голяма става една система толкова по-вече се увеличава хаоса в нея и съответно в един момент тя колабира. Това е естествения развой на нещата.

Проблемът е че глобалните организации, крият глобални рискове. **Ние трябва да намерим правилния мащаб, намаляващ общия риск, на който сме изложени.** Колко би ни струвал един проблем в ГМО културите, в продуктите на Nestle, с аспирина или във facebook?

Истината е че по-малките по мащаб системи оперират по-ефективно и устойчиво от големите такива. Колко са недоволните от здравното си обслужване и колко са недоволни от денталното си обслужване? Защо най-добрите ресторанти в света не са вериги?

УСТОЙЧИВО ДЕЦЕНТРАЛИЗИРАНЕ

Централизираните системи са комплексни организации, ръководени от едно главно управление. Това им свойство говори, че те не могат да бъдат разделени, на половина например, без да изгубят основните си свойства и същности.

Как природата се бори с проблемите на растящия мащаб? Основно оръжие в тази борба са фракталите. Това са структури които са установили нетривиално **самоподобие** със собствените си части. Малкото прилича на по-голямото, по-голямото на още по-голямото и **всичко прилича на цялото**. Като примери могат да се посочат формата на листата на папратите, формата на броколите, снежинките и др.

Както споменах освен процеси на централизиране, около нас кипят и процеси на децентрализиране. Много от тези процеси се случват в дигиталните среди, като софтуера с отворен код и децентрализираните крипто-валути.

Социалните процеси по (де)централизация имат три измерения:

- Архитектурна (де)централизация – от колко субекта се състои системата (хора, фирми, компютри и т.н.)? Напускането (повредата) на колко субекта, системата може да понесе?
- Политическа (де)централизация – колко индивида или организации контролират системата?
- Логическа (де)централизация – дали системата изглежда, като един монолитен обект или по-скоро като аморфна маса? Ако разделим системата на две равни половини, дали те ще могат да функционират самостоятелно?

Можем да се опитаме да нарисуваме тези измерения на графика:

Логически централизирани			Логически децентрализирани		
	Политически централизирани	Политически децентрализирани	Политически централизирани	Политически децентрализирани	
Архитектурно централизирани	Традиционни корпорации, държавни закони	Пряка демокрация	?	?	Архитектурно децентрализирани
Архитектурно децентрализирани	Някои закони, ?	Традиции, обичаи, някои крипто валути	Есперанто, Локални компютърни мрежи	Английския език, Торентите	Архитектурно децентрализирани

Но защо има смисъл някои системи да се децентрализират:

- Намаляване на световните рискове
- Устойчивост и здравина на системата
- По-справедливо разпределение

Изграждането на устойчиви децентрализирани системи е модерна и сложна сфера, в която се работи много, въпреки това ние едва бегло започваме да разбираме, как работят тези процеси.

ПРОБА И ГРЕШКА

Един основен метод на работа и иновация, на който НЕ се обръща достатъчно внимание (или поне гласност) е метода проба-грешка. В същността си той седи в основите на всяка научна иновация, прогреса и дори еволюцията.

Пробата и грешката са основен инструмент за откриване и оползотворяване на възможности. В социалния домейн - правенето на грешки в лабораторни условия рядко носи полезна информация за действителността. Въпреки това менажирането на **размера на експозициите ни** си остава най-силния ни инструмент за оползотворяване на грешки.

Хората имат естествена ненавист към грешките. Ние просто биологически ги възприемаме зле. Организмът ни е настроен да се чувства зле от грешките. Доказано е например, че хората имащи проблеми с хазарта не се стремят да максимизират печалбата си, а да максимизират броя на печалбите. Една загуба по нашата емоционална скала се равнява средно на 2,5 печалби.

Но възможно ли е да имаме много на брой загуби и малко на брой печалби и крайният ни резултат да е положителен? Ами разбира се, че ДА. Стига само загубите да са на малка стойност, а печалбите на голяма. В повечето случаи така работи нашето съвремие.

Как работи на практика системата проба-грешка. Просто се използват много итерации. Стартира се с много на брой опити в най-различни посоки и дори невероятни варианти (защото светът е прекалено комплексен и многообразен за нашите модели) и след това малкото оценени, като успешни се доразвиват.

Истинската свобода и прогрес се крият в пробите и грешките. Цялата еволюция работи по този начин.

В подкрепа на тезата ми за правилен мащаб: Системите с много и малки по мащаб субекти могат да си позволят хиляди, дори милиони пъти повече грешки от системи с няколко огромни субекта.

ВРЕМЕ

За да реализираме принципа на „проба-грешка“ освен менажиране на нашите залози (инвестиционна експозиция), трябва и време (достатъчно итерации, за да натрупаме база за изводи). Всичко това идва в противовес на нашето желание за незабавна обратна връзка. Едни от най-трудните дейности са се превърнали спестяването, дългосрочното инвестиране и работата по дългосрочни проекти с неясен срок на изплащане.

За разлика от новите технократи, които са склонни да използват най-новата технология само **защото е нова**, идва един феномен документиран като „Линди ефектът“. При нещата които имат свойството да умират, естествено с минаване на време, техния очакван бъдещ живот намалява (един мъж на 30 се очаква да живее по-вече от един мъж на 60).

Какво става с нещата които не умират, като идеи и технологии? При тях „Линди ефектът“ казва, че бъдещия очакван живот е пропорционален на изминалия живот. С други думи технология на 2000 години е по-вероятно да я има още 2000 години, а технология на 10 години е вероятно да оцелее само още 10 години.

Една прогноза: след 100 години е по-вероятно все още да използваме вилници и по-малко вероятно да използваме таблетки.

Не може две жени да родят едно дете за 4.5 месеца - трябва си технологично време.

БУФЕРИ

В по-предишната глава разбрахме, че еволюцията оптимизира използвайки проба-грешка. Сега една по-тривиална задача: успяваме да спестяваме по 100 лв. на месец от нашите доходи, имаме нужда от почивка след 1 година, кола след 3 години и апартамент след 10 години. Как най-оптимално да разпределим нашите спестявания?

Ясно е че най-вероятно ще има само за почивка. Решаването на такава „лабораторна задача“ е напълно безсмислено. Светът е прекалено шарен (комплексен), за да пробваме да оптимизираме по този начин нашите спестявания. Най-рационалното е, че ние просто трябва **да трупаме буфери**.

Трупането на буфери от излишен капацитет е обратния процес на оптимизиране на системите. Буферите ни помагат да преодолеем нашата невъзможност да прогнозираме точно бъдещето. Те са естествен механизъм за справяне с грешки, непредвидени и екстремни обстоятелства (например нашите дробове могат да събират 2 пъти по-вече въздух от колкото обикновено се нуждаем).

Природата е натрупала буфери от свободен капацитет в нашите органи, като естествен механизъм за оцеляване в непредвидени ситуации. **Просто НЕ ПРЕоптимизирайте.**

ЛИЧЕН ЗАЛОГ

Модерни съвременни професии : политик, брокер, журналист, мениджър в голяма организация. Какво е общото между тези професии? Всички те са един вид посредници и в повечето случаи работят за чужда сметка и за чужд риск.

Оптималната стратегия на тези посредници е **да максимизират своята комисионна** , което може да е свързано с реализирането на текущ доход на техните поръчители. За да максимизират своята комисионна и текущата доходност на своите клиенти, тези посредници често постигат това като излагат клиентите на големи, **скрити бъдещи рискове**. Рискове които ще настъпят, когато те няма да са тук.

Това се нарича **Агентски проблем**. Политики които ще дадат резултат след 4 години независимо от тяхната възвръщаемост, не се прилагат защото ще са в мандата на другиго. Така модерната корупция, също е проявление на агентския проблем. Брокерите на недвижими имоти са стимулирани да продадат имота на висока цена, защото тяхната комисионна е % от нея. Мениджърските бонуси също са обвързани с реализираните текущи резултати.

Посредниците при агентския проблем имат плаваща доходност и ограничена (минимална) загуба (най-много да си изгубят работата). Когато става въпрос за огромни средства, власт и влияние тази **рискова експозиция** е просто **недостатъчна**.

Справянето с агентския проблем може да се реализира чрез комбинация от два подхода:

- Намаляване на централизацията – описано в предишните глави
- Включването на по-голям личен залог при тези посредници

Кибиците в парка, гледайки шах, не изразяват гласно своето мнение, когато се играе за пари. Даже им е забранено. Лобистки идеи често ни се подават като обществено полезни такива от уж безпристрастни субекти.

Явния личен залог е естествения механизъм за справяне с агентския проблем.

ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ

Данните от глава „Бизнес?“ са взети от <https://data.worldbank.org/> и от системата за мониторинг на европейски средства.

Данните за раздел „Бизнес Среда“ за взети от <http://www.doingbusiness.org/>

Данните за раздел „Бизнес Субекти“ за взети от <http://www.brra.bg/>

Изводите в раздел „2018“ са на Автора и са повлияни от Н.Н.Талеб, Б.Менделброт, Д.Канеман, както и много други.

ОБРАТНА ВРЪЗКА И ОТВОРЕНИ ВЪПРОСИ

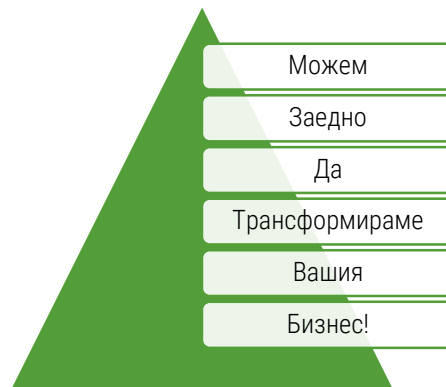
- Има неща които Не харесвате в това издание
- Има неща които харесвате в това издание
- Има неясни и неразбрани части от това издание
- Искате допълнителна информация
- Искате суровите данни на които е базирано това издание
- Имате препоръки и коментари

Моля пишете на petkov.cloud@gmail.com

С КАКВО ДРУГО МОГА ДА СЪМ ВИ ПОЛЕЗЕН?

Казвам се Иван Петков и съм собственик и управител на Петков.клауд ЕООД. Фирма занимаваща се с предоставянето на дигитални консултантски и административни услуги. В своята дейност и работа с клиенти се опитвам да спазвам принципите и постановките описани в това издание.

Анализи и консултации

- Финансови консултации и анализи
- Бизнес оценки
- Финансов одит
- Оптимизиране на бизнес процесите
- Секторни анализи
- Данъчни консултации
- Стратегическо консултиране

Дигитални услуги:

- Счетоводство
- Уеб сайтове
- Споделено място за вашите данни

Контакти

Петков.клауд ЕООД

Адрес: София, ул. Дамяница №2, ап.4

Телефон: +359 889 501 384

Имейл: petkov.cloud@gmail.com

Сайт: <https://petkov.cloud/>

По всеки проект работя лично, както и заедно с екип от висококвалифицирани специалисти.